Publicatieblad
van de Europese Unie

NL
C-serie

C/2026/3467

24.7.2026

Advies van het Europees Comité van de Regio's — Horizon Europa: het tiende kaderprogramma voor onderzoek en innovatie

(C/2026/3467)

Rapporteur: Anne BESNIER (FR/PSE), vicevoorzitter van de regioraad van Centre-Val-de-Loire

Referentiedocumenten: Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van Horizon Europa — het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie — voor de periode 2028-2034, tot vaststelling van de regels ervan voor deelname en verspreiding, en tot intrekking van Verordening (EU) 2021/695

COM(2025) 543

Voorstel voor een besluit van de Raad tot vaststelling van het specifieke programma tot uitvoering van Horizon Europa — het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie — voor de periode 2028-2034, tot vaststelling van de regels voor deelname en verspreiding in het kader van dat programma, en tot intrekking van Besluit (EU) 2021/764

COM(2025) 544

I. AANBEVELINGEN VOOR WIJZIGINGEN

Wijzigingsvoorstel 1

Overweging 11

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
De bij Verordening (EU) 2021/695 opgezette EU-missies moeten een transformerend systeemeffect hebben op de maatschappij door samenwerking tussen de disciplines, sectoren, beleidsterreinen ***en*** landen te bevorderen. Zij moeten door middel van onderzoek en innovatie de baanbrekende technologieën, diensten, producten en sociale innovaties ontwikkelen die nodig zijn om hun ambitieuze doelstellingen te verwezenlijken. Anderzijds moeten de EU-missies de ontwikkeling, schaalvergroting en toepassing van innovatieve oplossingen versnellen en bijdragen tot het creëren van leidende markten voor nieuwe producten en diensten. De onderzoeks- en innovatieactiviteiten van de missies moeten vanuit het kaderprogramma worden gefinancierd, terwijl de uitrol en opschaling door middel van andere EU-programma's en met nationale financiering moeten plaatsvinden.	De bij Verordening (EU) 2021/695 opgezette EU-missies moeten een transformerend systeemeffect hebben op de maatschappij door samenwerking tussen de disciplines, sectoren, beleidsterreinen, landen ***en regio's*** te bevorderen. ***Daarbij wordt ten volle rekening gehouden met de specifieke behoeften van berg-, plattelands-, eiland- en andere perifere regio's.*** Zij moeten door middel van onderzoek en innovatie de baanbrekende technologieën, diensten, producten en sociale innovaties ontwikkelen die nodig zijn om hun ambitieuze doelstellingen te verwezenlijken. Anderzijds moeten de EU-missies de ontwikkeling, schaalvergroting en toepassing van innovatieve oplossingen versnellen en bijdragen tot het creëren van leidende markten voor nieuwe producten en diensten. De onderzoeks- en innovatieactiviteiten van de missies moeten vanuit het kaderprogramma worden gefinancierd, terwijl de uitrol en opschaling door middel van andere EU-programma's en met nationale financiering moeten plaatsvinden. ***Bovendien moeten steden en regio's kunnen fungeren als belangrijke proeftuinen voor het testen, valideren en op grote schaal invoeren van oplossingen die in het kader van de EU-missies zijn ontwikkeld, met name door middel van proefprojecten en demonstratiemodellen onder reële omstandigheden.***

Motivering

Er moet rekening worden gehouden met de regionale diversiteit, niet alleen met de kenmerken van grensregio's, maar ook van maritieme, berg- en andere gebieden. Door te zorgen voor expliciete samenwerking tussen regio's wordt voorkomen dat investeringen in innovatie zich alleen concentreren in reeds sterke hubs en worden braindrain en structurele nadelen in perifere regio's beter aangepakt.

Wijzigingsvoorstel 2

Overweging 14

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Het programma moet de banden tussen universiteiten en innovatie-ecosystemen, met inbegrip van de particuliere sector, ***versterken***.	Het ***kader***programma moet de banden ***versterken*** tussen universiteiten en innovatie-ecosystemen, met inbegrip van de particuliere sector, ***en lokale en regionale ecosystemen met elkaar verbinden.***

Motivering

Aangezien de banden tussen regionale ecosystemen een snelle ontwikkeling van innovaties bevorderen, moet het kaderprogramma deze banden versterken.

Wijzigingsvoorstel 3

Overweging 15

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Met de Europese Innovatieraad (EIC) moet marktcreërende deeptechinnovatie worden gestimuleerd. De EIC moet deze deeptechinnovaties door middel van haar instrumenten identificeren, ontwikkelen en uitrollen. Door middel van samenhangende en gestroomlijnde ondersteuning moet de EIC het gebrek aan overheidssteun en particuliere investeringen voor baanbrekende technologieën en deeptechinnovatie verhelpen. De EIC moet ernaar streven door middel van zijn instrumenten een brug te slaan wat betreft de weg die de innovator van onderzoek naar de markt moet afleggen, en deze te integreren en te versnellen, zodat de Unie over toonaangevende ondernemingen op opkomende technologiegebieden kan beschikken om haar sociale en economische doelstellingen te verwezenlijken en afhankelijkheid van andere regio's te voorkomen. De EIC moet steun verlenen aan innovaties met een hoog risico en een groot potentieel en aan ondernemingen waaraan dusdanige technologische, wetenschappelijke, financiële, beheers- of marktrisico's verbonden zijn dat zij nog niet als volledig bankabel worden beschouwd en daarom niet de nodige investeringen van de markt kunnen aantrekken om op wereldniveau te kunnen concurreren.	Met de Europese Innovatieraad (EIC) moet marktcreërende deeptechinnovatie worden gestimuleerd. De EIC moet deze deeptechinnovaties door middel van haar instrumenten identificeren, ontwikkelen en uitrollen. Door middel van samenhangende en gestroomlijnde ondersteuning moet de EIC het gebrek aan overheidssteun en particuliere investeringen voor baanbrekende technologieën en deeptechinnovatie verhelpen. De EIC moet ernaar streven door middel van zijn instrumenten een brug te slaan wat betreft de weg die de innovator van onderzoek naar de markt moet afleggen, en deze te integreren en te versnellen***, door de banden tussen de ERC en de EIC te versterken,*** zodat de Unie over toonaangevende ondernemingen op opkomende technologiegebieden kan beschikken om haar sociale en economische doelstellingen te verwezenlijken en afhankelijkheid van andere regio's te voorkomen. De EIC moet steun verlenen aan innovaties met een hoog risico en een groot potentieel en aan ondernemingen waaraan dusdanige technologische, wetenschappelijke, financiële, beheers- of marktrisico's verbonden zijn dat zij nog niet als volledig bankabel worden beschouwd en daarom niet de nodige investeringen van de markt kunnen aantrekken om op wereldniveau te kunnen concurreren.

Motivering

De uitmuntendheid van het onderzoek dat dankzij de ERC wordt ontwikkeld, moet tot innovatie leiden. Vóór het einde van het ERC-onderzoeksprogramma moet de koppeling met de door de EIC geboden mogelijkheden tot stand worden gebracht.

Wijzigingsvoorstel 4

Overweging 16

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
De financiering van opschaling in het kader van het in de strategie voor start-ups en scale-ups aangekondigde Scaleup Europe-fonds ten tijde van de inwerkingtreding van	De financiering van opschaling in het kader van het in de strategie voor start-ups en scale-ups aangekondigde Scaleup Europe-fonds ten tijde van de inwerkingtreding van

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
deze verordening moet worden uitgevoerd onder de voorwaarden die zijn overeengekomen in het MFK 2021-2027. Alle opschalingsfinanciering in het kader van het MFK 2028-2034 moet plaatsvinden in het kader van het EFC.	deze verordening moet worden uitgevoerd onder de voorwaarden die zijn overeengekomen in het MFK 2021-2027. Alle opschalingsfinanciering in het kader van het MFK 2028-2034 moet plaatsvinden in het kader van het EFC. ***In dit verband moeten het CvdR en de lokale en regionale overheden op een gelijkwaardige en passende manier worden betrokken bij de governance van het EFC, onder meer door hen vooraf te informeren over programmeringsbeslissingen en geplande nieuwe initiatieven. Bij deze participatie moet worden gezorgd voor een evenwichtige vertegenwoordiging van de verschillende territoriale niveaus, met bijzondere aandacht voor de ultraperifere regio's.***

Motivering

De verschillende territoriale niveaus moeten op een evenwichtige wijze vertegenwoordigd zijn, en er moeten ook rekening worden gehouden met het specifieke karakter van de ultraperifere regio's, zoals erkend in artikel 349 VWEU.

Wijzigingsvoorstel 5

Overweging 17

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek (JRC) moet gedurende de hele beleidscyclus onafhankelijke wetenschappelijke gegevens en technische ondersteuning ter beschikking blijven stellen aan het Uniebeleid. De directe acties van het JRC moeten op flexibele, efficiënte en transparante wijze worden uitgevoerd, waarbij rekening moet worden gehouden met de behoeften van het Uniebeleid en de relevante behoeften van de gebruikers van het JRC en waarbij de financiële belangen van de Unie moeten worden beschermd. Het JRC moet extra middelen blijven genereren, die het kan gebruiken om zijn wetenschappelijke en technische activiteiten te ondersteunen.	Het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek (JRC) moet gedurende de hele beleidscyclus onafhankelijke wetenschappelijke gegevens en technische ondersteuning ter beschikking blijven stellen aan het Uniebeleid. De directe acties van het JRC moeten op flexibele, efficiënte en transparante wijze worden uitgevoerd, waarbij rekening moet worden gehouden met de behoeften van het Uniebeleid en de relevante behoeften van de gebruikers van het JRC***, waaronder lidstaten, regio's en steden,*** en waarbij de financiële belangen van de Unie moeten worden beschermd. Het JRC moet extra middelen blijven genereren, die het kan gebruiken om zijn wetenschappelijke en technische activiteiten te ondersteunen. ***Er moet bijzondere aandacht gaan naar het overbruggen van de kloof tussen de beleidsdoelstellingen van de EU en de uitvoering ervan op regionaal en lokaal niveau, door de samenhang tussen onderzoek, innovatie en marktintroductie te versterken, en door steun te bieden voor het opschalen van innovaties.***

Motivering

Het werk van het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek is van groot belang voor de regio's. De gezamenlijke acties, via het CvdR, moeten worden voortgezet. Het versterken van de koppeling tussen onderzoek en marktintroductie verbetert de impact, ondersteunt regionale innovatie en helpt oplossingen in heel Europa op te schalen.

Wijzigingsvoorstel 6

Overweging 19

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Het programma moet Europese onderzoeks- en technologie-infrastructuren ondersteunen om wetenschappelijke en technologische excellentie en industrieel concurrentievermogen te stimuleren, door het	Het programma moet Europese onderzoeks- en technologie-infrastructuren ondersteunen om wetenschappelijke en technologische excellentie en

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
continuüm van de onderzoeks- en innovatiecyclus van fundamenteel naar toegepast onderzoek en vervolgens naar maatschappelijke en marktintroductie te ondersteunen.	industrieel concurrentievermogen te stimuleren, door het continuüm van de onderzoeks- en innovatiecyclus van fundamenteel naar toegepast onderzoek en vervolgens naar maatschappelijke en marktintroductie te ondersteunen ***over regionale en nationale grenzen heen en in de hele Europese Onderzoeksruimte (EOR). Daartoe moet de uitvoering worden gemonitord zodat de geografische spreiding van de financiering kan worden geëvalueerd en onevenredige concentratie kan worden voorkomen.***

Motivering

Versterking van het voorstel van het CvdR door mechanismen voor regionaal toezicht in te voeren.

Wijzigingsvoorstel 7

Overweging 20

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Er moeten concrete maatregelen in het kader van het programma worden uitgevoerd ter ondersteuning van capaciteitsopbouw in verbredingslanden en versterking van de samenwerkingsbanden in de hele Unie en ter versterking van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit in verbredings- en overgangslanden, hetgeen moet leiden tot een samenhangender en geïntegreerder Europees O&I-systeem en moet bijdragen tot de doelstelling om ten minste 3 % van het bbp in onderzoek en ontwikkeling te investeren. De in aanmerking komende lidstaten uit de periode 2021-2027 moeten voor de gehele looptijd van het programma in twee groepen worden verdeeld, op basis van de index van het innovatiescorebord en het relatieve financiële rendement per bruto nationaal inkomen (bni), op basis van de volgende criteria: i) "transitielanden" met (in 2023-2025) zowel een index van het innovatiescorebord van meer dan 75 % van het gemiddelde van de Unie, als een positief relatief financieel rendement per bni (2021-2025) in het kader van Horizon Europa; ii) "verbredingslanden": alle andere in aanmerking komende lidstaten in de periode 2021-2027.	Er moeten concrete maatregelen in het kader van het programma worden uitgevoerd ter ondersteuning van capaciteitsopbouw in verbredingslanden en versterking van de samenwerkingsbanden in de hele Unie***, ook in de regio's en de grote steden,*** en ter versterking van de onderzoeks- en innovatiecapaciteit in verbredings- en overgangslanden, hetgeen moet leiden tot een samenhangender en geïntegreerder Europees O&I-systeem en moet bijdragen tot de doelstelling om ten minste 3 % van het bbp in onderzoek en ontwikkeling te investeren. De in aanmerking komende lidstaten uit de periode 2021-2027 moeten voor de gehele looptijd van het programma in twee groepen worden verdeeld, op basis van de index van het innovatiescorebord en het relatieve financiële rendement per bruto nationaal inkomen (bni), op basis van de volgende criteria: i) "transitielanden" met (in 2023-2025) zowel een index van het innovatiescorebord van meer dan 75 % van het gemiddelde van de Unie, als een positief relatief financieel rendement per bni (2021-2025) in het kader van Horizon Europa; ii) "verbredingslanden": alle andere in aanmerking komende lidstaten in de periode 2021-2027.

Motivering

Het dichten van de innovatiekloof binnen de EU kan niet alleen op nationaal niveau worden aangepakt, omdat het risico dan bestaat dat de kloof tussen de regio's groter wordt. Als de rol van steden als innovatieknooppunten wordt erkend, kan de efficiëntie van het Europese O&I-systeem worden vergroot en kan de verspreiding van innovaties worden versneld.

Wijzigingsvoorstel 8

Overweging 22

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Teneinde de strategische autonomie van de Unie te versterken en duurzame economische groei op lange termijn te waarborgen, is het van essentieel belang om het mondiale concurrentievermogen van de Unie te versterken	Teneinde de strategische autonomie van de Unie te versterken en duurzame economische groei op lange termijn te waarborgen, is het van essentieel belang om het mondiale concurrentievermogen van de Unie te versterken

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
en tegelijkertijd haar strategische activa en belangen te beschermen, zoals uiteengezet in de strategie voor economische veiligheid van de EU[1]. Artikel 136 van Verordening (EU, Euratom) 2024/2509, zoals aangevuld bij artikel 10 van Verordening (EU) XXX [Europees Fonds voor concurrentievermogen], bevordert het concurrentievermogen van de Unie en beschermt haar economische veiligheid. De toepassing van deze bepalingen op het programma moet een passend rechtskader bieden om het indien nodig mogelijk te maken specifieke voorwaarden vast te stellen met betrekking tot toekenningsprocedures die op onderzoek gebaseerd concurrentievermogen bevorderen en de belangen en strategische autonomie van de Unie beschermen, met inbegrip van maatregelen die gericht zijn op het beperken van de deelname of het beschermen van resultaten en het waarborgen van samenhang en consistentie met specifieke regels in het kader van de onderdelen van het Europees Fonds voor concurrentievermogen. Waar nodig moet een risicogebaseerde benadering worden gehanteerd om ervoor te zorgen dat risico's in verband met onderzoek en innovatie in kaart worden gebracht, worden beoordeeld en worden verminderd door middel van evenredige en doeltreffende maatregelen[2]. Overeenkomstig artikel 136 van het Financieel Reglement moeten om veiligheidsredenen subsidiabiliteitsbeperkingen gelden voor leveranciers met een hoog risico.	en tegelijkertijd haar strategische activa en belangen te beschermen, zoals uiteengezet in de strategie voor economische veiligheid van de EU[1]. Artikel 136 van Verordening (EU, Euratom) 2024/2509, zoals aangevuld bij artikel 10 van Verordening (EU) XXX [Europees Fonds voor concurrentievermogen], bevordert het concurrentievermogen van de Unie en beschermt haar economische veiligheid. De toepassing van deze bepalingen op het programma moet een passend rechtskader bieden om het indien nodig mogelijk te maken specifieke voorwaarden vast te stellen met betrekking tot toekenningsprocedures die op onderzoek gebaseerd concurrentievermogen bevorderen en de belangen en strategische autonomie van de Unie beschermen, met inbegrip van maatregelen die gericht zijn op het beperken van de deelname of het beschermen van resultaten en het waarborgen van samenhang en consistentie met specifieke regels in het kader van de onderdelen van het Europees Fonds voor concurrentievermogen. Waar nodig moet een risicogebaseerde benadering worden gehanteerd om ervoor te zorgen dat risico's in verband met onderzoek en innovatie in kaart worden gebracht, worden beoordeeld en worden verminderd door middel van evenredige en doeltreffende maatregelen[2]. Overeenkomstig artikel 136 van het Financieel Reglement moeten om veiligheidsredenen subsidiabiliteitsbeperkingen gelden voor leveranciers met een hoog risico. ***Steden en regio's moeten worden erkend als belangrijke actoren in innovatie-ecosystemen die bijdragen tot de ontwikkeling, het testen, de uitrol en de opschaling van oplossingen in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven en onderzoeksorganisaties.***
[1] Gezamenlijke mededeling aan het Europees Parlement, de Europese Raad en de Raad betreffende een "strategie voor economische veiligheid van de EU", JOIN(2023) 20 final van 20 juni 2023.	[1] Gezamenlijke mededeling aan het Europees Parlement, de Europese Raad en de Raad betreffende een "strategie voor economische veiligheid van de EU", JOIN(2023) 20 final van 20 juni 2023.
[2] Aanbeveling van de Raad van 23 mei 2024 betreffende verbetering van de onderzoeksveiligheid (C/2024/3510).	[2] Aanbeveling van de Raad van 23 mei 2024 betreffende verbetering van de onderzoeksveiligheid (C/2024/3510).

Motivering

Steden en regio's zijn van cruciaal belang voor het uitvoeren en toepassen van innovaties. Zij zetten het bedrijfsleven en de academische wereld aan tot samenwerking om de EU-doelstellingen te bereiken. De erkenning van hun rol versterkt ecosystemen en draagt bij tot het concurrentievermogen, de veerkracht en de economische veiligheid in heel Europa.

Wijzigingsvoorstel 9

Overweging 25

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
In het programma wordt erkend dat klimaatverandering een van de grootste wereldwijde en maatschappelijke uitdagingen is en dat klimaatactie een aanjager voor industrieel concurrentievermogen is. Activiteiten moeten	In het programma wordt erkend dat klimaatverandering een van de grootste wereldwijde en maatschappelijke uitdagingen is en dat klimaatactie een aanjager voor

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
het belang weerspiegelen om de klimaatverandering aan te pakken overeenkomstig de verbintenis van de Unie om de Overeenkomst van Parijs uit te voeren.	industrieel concurrentievermogen is. Activiteiten moeten het belang weerspiegelen om de klimaatverandering aan te pakken overeenkomstig de verbintenis van de Unie om de Overeenkomst van Parijs uit te voeren. ***Voortbouwend op nieuwe onderzoeksontwikkelingen moeten de EU-missies sterker inzetten op grootschalige uitrol, replicatie en toepassing van investeringen om hun impact op het innovatie-ecosysteem, de samenleving, de ecologie en de economie in de hele Unie te maximaliseren.***

Motivering

De EU-missies hebben tot doel een systemisch effect te sorteren in alle delen van Europa. Nieuwe kennis op basis van onderzoek, ontwikkeling en innovatie is van essentieel belang. Steden en regio's spelen al een sleutelrol bij de uitvoering. Het sterker inzetten op de uitrol en op investeringen zorgt voor concrete resultaten en ondersteunt het concurrentievermogen en de maatschappelijke impact.

Wijzigingsvoorstel 10

Overweging 29

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Ondersteunende maatregelen zijn nodig om innovatie-ecosystemen te versterken en beter met elkaar te verbinden. Dergelijke maatregelen moeten organisaties en innovatoren ondersteunen bij het creëren van concurrerende, robuuste en verbonden innovatie-ecosystemen en het verbeteren van de randvoorwaarden door middel van samenwerking en kennisuitwisseling. Zij moeten bijdragen tot het verbinden van nationale, regionale en lokale ecosystemen door belemmeringen op de eengemaakte markt weg te nemen, zoals marktfragmentatie, beperkte toegang tot kapitaal en gesegmenteerde nationale kapitaalmarkten, trage invoering van innovatie en onderbenutting van innovatiegericht aanbesteden.	Ondersteunende maatregelen zijn nodig om innovatie-ecosystemen te versterken en beter met elkaar te verbinden. Dergelijke maatregelen moeten organisaties en innovatoren ondersteunen bij het creëren van concurrerende, robuuste en verbonden innovatie-ecosystemen en het verbeteren van de randvoorwaarden door middel van samenwerking en kennisuitwisseling. Zij moeten bijdragen tot het verbinden van nationale, regionale en lokale ecosystemen door belemmeringen op de eengemaakte markt weg te nemen, zoals marktfragmentatie, beperkte toegang tot kapitaal en gesegmenteerde nationale kapitaalmarkten, trage invoering van innovatie en onderbenutting van innovatiegericht aanbesteden. ***Bestaande instrumenten zoals regionale innovatievalleien, het excellentiekeurmerk, Interreg en vernieuwde slimme specialisatie (S3/S4) moeten in het volgende programma behouden blijven, samen met relevante initiatieven zoals Europese missies en digitale-innovatiehubs (DiH's/EDiH's), aangezien deze allemaal de verbinding tussen innovatie-ecosystemen bevorderen. Deze strategieën moeten een bindend element zijn bij de vaststelling van de investeringsprioriteiten van het programma op regionaal en interregionaal niveau. Bijzondere aandacht moet uitgaan naar de integratie van structureel minder goed verbonden regio's in de Europese kennis- en innovatienetwerken, omdat hun ligging de toegang tot samenwerkingsverbanden, kennisstromen en spillovereffecten beperkt.***

Motivering

Hiermee wint het wijzigingsvoorstel van het CvdR aan kracht en wordt gewezen op de bijzondere situatie van regio's die structureel minder goed zijn verbonden met de Europese kennis- en innovatienetwerken.

Wijzigingsvoorstel 11

Artikel 2 Definities

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:	Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:
[…]	[…]
23) "innovatie-ecosysteem": een ecosysteem dat op Unieniveau organisaties samenbrengt en waarvan de functionele doelstelling is mogelijkheden te bieden voor technologische ontwikkeling en innovatie, met inbegrip van betrekkingen tussen materiële middelen (zoals fondsen, uitrusting en faciliteiten, waaronder onderzoeks- en technologie-infrastructuur), institutionele entiteiten (zoals instellingen voor hoger onderwijs en ondersteunende diensten, onderzoeks- en technologie-organisaties, ondernemingen, investeerders — onder wie verschaffers van durfkapitaal — en financiële intermediairs) en nationale, regionale en lokale beleidsvormings- en financieringsentiteiten;	23) "innovatie-ecosysteem": een ecosysteem dat op ***lokaal, regionaal, nationaal en*** Unieniveau organisaties samenbrengt en waarvan de functionele doelstelling is mogelijkheden te bieden voor technologische ontwikkeling en innovatie, met inbegrip van betrekkingen tussen materiële middelen (zoals fondsen, uitrusting en faciliteiten, waaronder onderzoeks- en technologie-infrastructuur), institutionele entiteiten (zoals instellingen voor hoger onderwijs en ondersteunende diensten, onderzoeks- en technologie-organisaties, ***gezondheidszorgstelsels als bevoorrechte omgevingen voor de productie van kennis en de validatie en toepassing van innovaties***, ondernemingen, investeerders — onder wie verschaffers van durfkapitaal — en financiële intermediairs) en nationale, regionale en lokale beleidsvormings- en financieringsentiteiten;
24) "kennisdriehoek": het vormen van netwerken tussen onderwijsinstellingen, onderzoeksorganisaties en het bedrijfsleven met als doel innovatie-ecosystemen te creëren waarmee een innovatiepijplijn tot stand wordt gebracht van het eerste idee voor een innovatie tot onderwijs op het gebied van ondernemerschap, het oprichten van start-ups en de groei van scale-ups**.**	24) "kennisdriehoek": het vormen van netwerken tussen onderwijsinstellingen, onderzoeksorganisaties en het bedrijfsleven met als doel innovatie-ecosystemen te creëren waarmee een innovatiepijplijn tot stand wordt gebracht van het eerste idee voor een innovatie tot onderwijs op het gebied van ondernemerschap, het oprichten van start-ups en de groei van scale-ups;
	25) "viervoudige helix": een reeks interacties van vier belangrijke actoren in het innovatiesysteem: wetenschap, overheden, industrie en samenleving.

Motivering

Aangezien innovatie-ecosystemen elkaar aanvullen, moeten ze allemaal in Horizon Europa worden meegenomen. Hoe belangrijk de kennisdriehoek ook is, toch mag de viervoudige helix niet worden vergeten, omdat die de samenleving bij de wetenschap betrekt. Voorts zij gewezen op de rol van gezondheidszorgstelsels als echte onderzoeks- en innovatieomgevingen waarin kennis wordt gegenereerd, oplossingen worden gevalideerd en de invoering ervan wordt versneld, zodat het verband tussen technologische ontwikkeling en praktische toepassing wordt versterkt in overeenstemming met de EU-missies.

Wijzigingsvoorstel 12

Artikel 3 Doelstellingen van het programma

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
De specifieke doelstellingen van het programma zijn:	De specifieke doelstellingen van het programma zijn:
— het scheppen van hoogwaardige kennis en vaardigheden, het creëren van aantrekkelijke loopbanen voor onderzoekers, en het tot stand brengen van de Europese Onderzoeksruimte (EOR);	— het scheppen van hoogwaardige kennis en vaardigheden, het creëren van aantrekkelijke loopbanen voor onderzoekers, en het tot stand brengen van de Europese Onderzoeksruimte (EOR);

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
— meer gezamenlijk onderzoek, kennisdeling en valorisatie binnen en buiten de EU realiseren;	— meer gezamenlijk onderzoek, kennisdeling en valorisatie binnen en buiten de EU realiseren;
— de prioriteiten op EU-, nationaal en regionaal niveau op elkaar afstemmen om een pan-Europees onderzoeks- en innovatie-ecosysteem tot stand te brengen;	— de ***onderzoeks- en innovatie***prioriteiten op EU-, nationaal en regionaal niveau op elkaar afstemmen om een ***sterk*** pan-Europees onderzoeks- en innovatie-ecosysteem tot stand te brengen, ***onder meer door de toegang tot onderzoeks- en technologie-infrastructuren te verbeteren, met name voor het bedrijfsleven, kmo's en start-ups, teneinde innovatie, tests, demonstratie en de opschaling van oplossingen te ondersteunen;***
	— ***regionale en lokale innovatie-ecosystemen van onderaf helpen groeien door ook de onderlinge verbindingen te versterken;***
	— ***de ontwikkeling van Europese ecosystemen voor innovatief ondernemerschap stimuleren door de oprichting, groei en opschaling van start-ups te ondersteunen, evenals hun integratie in lokale, regionale en Europese ecosystemen;***
— het verkleinen van de nationale en regionale verschillen op het gebied van onderzoeks- en innovatiecapaciteit, vaardigheden en talent om innovatie-ecosystemen te versterken;	— het verkleinen van de nationale en regionale verschillen op het gebied van onderzoeks- en innovatiecapaciteit, vaardigheden en talent om innovatie-ecosystemen te versterken***, en het doeltreffend ondersteunen van "excellentiecentra", vooral in minder ontwikkelde, plattelands- en perifere regio's, waarbij het regionale innovatiescorebord als benchmark wordt gebruikt voor beslissingen over uitbreiding van de deelname***;
	— ***het verbeteren van de positie van de Unie op het gebied van innovatie, met bijzondere aandacht voor strategische technologieën en disruptieve innovatie, en het vergemakkelijken van de verspreiding van innovatieve oplossingen om het concurrentievermogen te bevorderen en belangrijke maatschappelijke uitdagingen aan te pakken;***
	— ***het versterken van de opschaling en uitvoering van EU-missies door hun rol bij het mobiliseren van innovatie en investeringen en de gecoördineerde uitvoering in alle sectoren en op alle bestuursniveaus te vergroten, om zo bij te dragen aan een transformatieve impact van het "moonshot"-niveau;***
— het verminderen van risico's en het aantrekken van meer particuliere financiering voor onderzoek en innovatie, met name ter ondersteuning van deep tech en het opschalen van innovatieve start-ups en kmo's;	— het verminderen van risico's en het aantrekken van meer particuliere financiering voor onderzoek en innovatie, met name ter ondersteuning van deep tech en het opschalen van innovatieve start-ups en kmo's;
	— ***het bijdragen tot het verhogen van de publieke en private investeringen in onderzoek en innovatie in de lidstaten, om zo te komen tot een situatie waarin ten minste 3 % van het bruto binnenlands product (bbp) van de Unie aan onderzoek en ontwikkeling wordt uitgegeven;***

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	— ***het stimuleren van de replicatie, aanpassing en interterritoriale overdracht van succesvol beproefde innovatieve oplossingen, met name tussen Europese steden en regio's, teneinde de impact en de schaalbaarheid van de investeringen van de Unie te maximaliseren;***
	— ***het bevorderen van monitoring op basis van regionale indicatoren, om de deelname, het rendement en de territoriale impact van het programma te meten.***

Motivering

Om haar doelstellingen te verwezenlijken, moet de EU de uitvoering ter plaatse versterken. Daarom moet de rol van onderzoeks- en technologie-infrastructuren bij regionale innovatie worden benadrukt. Het verbeteren van de toegang voor bedrijven ondersteunt kmo's, versterkt ecosystemen en verbetert innovatiecapaciteit in alle regio's van de EU. Er worden territoriale monitoringmechanismen voorgesteld. Het regionale innovatiescorebord is een beproefd, datagestuurd instrument dat subnationale verschillen beter weerspiegelt dan indicatoren op nationaal niveau alleen en moet daarom dienen als benchmark voor beslissingen over uitbreiding van de deelname.

Wijzigingsvoorstel 13

Artikel 4 Structuur van het programma

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
c) deel III (Innovatie), met in het bijzonder de volgende componenten: i) de Europese Innovatieraad (EIC); ii) innovatie-ecosystemen, met inbegrip van activiteiten ter bevordering van de integratie van de kennisdriehoek (hoger onderwijs, onderzoek en innovatie, en het bedrijfsleven) in de hele Unie;	c) deel III (Innovatie), met in het bijzonder de volgende componenten: i) de Europese Innovatieraad (EIC); ii) innovatie-ecosystemen, met inbegrip van activiteiten ter bevordering van de integratie van de kennisdriehoek (hoger onderwijs, onderzoek en innovatie, en het bedrijfsleven) in de hele Unie***, in de regio's en gemeenten***;
d) deel IV (Europese Onderzoeksruimte), met in het bijzonder de volgende componenten: i) hervorming en versterking van het Europees O&I-systeem; ii) onderzoeks- en technologie-infrastructuren; iii) verbreding van de deelname en verspreiding van excellentie;	d) deel IV (Europese Onderzoeksruimte), met in het bijzonder de volgende componenten: i) hervorming en versterking van het Europees O&I-systeem ***met de betrokkenheid van lokale en regionale overheden en de toepassing van een multilevel governance-benadering***; ii) onderzoeks- en technologie-infrastructuren; iii) verbreding van de deelname en verspreiding van excellentie ***op alle bestuursniveaus***;

Motivering

Onderzoek en innovatie vinden hun oorsprong in regionale ecosystemen. Door de ontwikkeling van deze ecosystemen te ondersteunen en hun onderlinge verbindingen te bevorderen, zal de meest concurrerende innovatie zich snel kunnen ontwikkelen.

Wijzigingsvoorstel 14

Artikel 8 Alternatieve, gecombineerde en cumulatieve financiering

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Het programma wordt uitgevoerd in synergie met andere programma's ***van de Unie. Een actie die een bijdrage van de Unie van een ander programma heeft ontvangen, kan ook een bijdrage in het kader van dit programma ontvangen.***	Het programma wordt uitgevoerd in synergie met andere ***nationale, regionale en EU***-programma's***, met inachtneming van de bevoegdheden van de regionale overheden die verantwoordelijk zijn voor regelgeving of strategische beleidsvorming op het gebied van onderzoek, innovatie en economische ontwikkeling, in overeenstemming met de beginselen van subsidiariteit en multilevel governance. De synergieën van het programma met het EFC en de NRP-plannen moeten worden verduidelijkt.***

Motivering

De algemene verwijzing naar "lokale en regionale overheden" maakt geen onderscheid tussen de verschillende institutionele omstandigheden.

Wijzigingsvoorstel 15

Artikel 12 Europese Onderzoeksraad

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
De ERC trekt de meest getalenteerde onderzoekers uit de hele wereld aan en zorgt ervoor dat de Unie een wereldwijd toonaangevend centrum voor onderzoek en innovatie wordt.	De ERC trekt de meest getalenteerde onderzoekers uit de hele wereld aan en zorgt ervoor dat de Unie een wereldwijd toonaangevend centrum voor onderzoek en innovatie wordt. ***Er wordt een Europees statuut van onderzoeker ingesteld, om toponderzoekers te ondersteunen door hun activiteiten in de hele Europese Unie te vergemakkelijken.***

Motivering

Toponderzoek moet zich in heel Europa ontwikkelen. Door een Europees statuut van onderzoeker in te voeren, met als doel uitmuntendheid te waarborgen en contacten tussen onderzoekers te bevorderen, zullen er meer onderzoeksresultaten kunnen worden behaald en kan braindrain worden voorkomen.

Wijzigingsvoorstel 16

Artikel 14 Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek (JRC) verstrekt onafhankelijke, empirisch onderbouwde kennis en wetenschap ter ondersteuning van het EU-beleid om een positief effect op de samenleving te sorteren.	Het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek (JRC) verstrekt onafhankelijke, empirisch onderbouwde kennis en wetenschap ter ondersteuning van het EU-beleid ***en nationaal en regionaal beleid*** om een positief effect op de samenleving te sorteren.

Motivering

Het werk van het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek is van groot belang voor de regio's. De gezamenlijke acties, via het CvdR, moeten worden voortgezet.

Wijzigingsvoorstel 17

Artikel 15 Gezamenlijk onderzoek

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
4. Het programma ondersteunt activiteiten om mondiale maatschappelijke uitdagingen aan te pakken ter versterking van democratische waarden en bestrijding van desinformatie, onder meer wat betreft de rechtsstatelijkheid en grondrechten, en zo sociaal-economische veranderingen te bevorderen die bijdragen tot inclusie en groei, demografische en intergenerationele uitdagingen aan te pakken, onder meer vanuit het perspectief van jongeren en met inbegrip van migratiebeheer en integratie van migranten.	4. Het programma ondersteunt activiteiten om mondiale maatschappelijke uitdagingen aan te pakken ter versterking van democratische waarden en bestrijding van desinformatie, onder meer wat betreft de rechtsstatelijkheid en grondrechten, en zo sociaal-economische veranderingen te bevorderen die bijdragen tot inclusie en groei, demografische en intergenerationele uitdagingen aan te pakken, onder meer vanuit het perspectief van jongeren en met inbegrip van migratiebeheer en integratie van migranten. ***Daartoe worden de sociale en geesteswetenschappen, inclusief de culturele en creatieve sectoren, in het hele programma expliciet en passend ondersteund, onder meer bij het ontwerp, de uitvoering en de uitrol van onderzoeks- en innovatieacties die inspelen op grote maatschappelijke uitdagingen.***
5. Het programma draagt bij tot de EU-missies, met name door prioritaire acties aan te wijzen voor O&I-financiering voor de ontwikkeling van nieuwe kennis, technologieën, diensten en producten met het oog op hun doelstellingen. Financiering van de bij artikel 8 van Verordening (EU) 2021/695 ingestelde EU-missies wordt toegekend op basis van werkprogramma's voor begrotingsjaren tot en met 2030.	5. Het programma draagt bij tot de EU-missies, met name door prioritaire acties aan te wijzen voor O&I-financiering voor de ontwikkeling van nieuwe kennis, technologieën, diensten en producten met het oog op hun doelstellingen. Financiering van de bij artikel 8 van Verordening (EU) 2021/695 ingestelde EU-missies wordt toegekend op basis van werkprogramma's voor begrotingsjaren tot en met 2030, ***met een grotere betrokkenheid van lokale en regionale overheden bij het beheer van EU-missies.*** ***Bijzondere aandacht wordt besteed aan de rol van regio's en steden als plaatsen waar innovatieve oplossingen worden toegepast om stedelijke uitdagingen zoals op het gebied van huisvesting, sociale inclusie, duurzame mobiliteit, de energietransitie en klimaatbestendigheid het hoofd te bieden.***

Motivering

Bij veel projecten inzake innovatief ondernemerschap is het lastig om toegang tot een eerste solvabele vraag te krijgen en om de ontwikkelde oplossingen in de praktijk te valideren.

Wijzigingsvoorstel 18

Artikel 17 Innovatie-ecosystemen

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
1. Het programma ondersteunt organisaties bij het creëren van concurrerende, robuuste en onderling verbonden innovatie-ecosystemen en kadervoorwaarden. Daarbij wordt gestreefd naar synergieën met Unie-, nationale en regionale programma's.	1. Het programma ondersteunt organisaties bij het creëren van concurrerende, robuuste en onderling verbonden innovatie-ecosystemen en kadervoorwaarden***, zoals regionale innovatievalleien***. Daarbij wordt gestreefd

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
	naar synergieën met Unie-, nationale en regionale programma's. ***Bovendien moet plaatsgebonden innovatie worden ondersteund, aangezien die tot doel heeft economische groei te stimuleren, de levenskwaliteit te verbeteren en bij te dragen tot duurzame ontwikkeling op regionaal en lokaal niveau. Het programma ondersteunt ook sociale innovatie als essentiële motor voor inclusieve groei, territoriale cohesie en maatschappelijke veerkracht.***
2. Het programma ondersteunt activiteiten ter bevordering van de integratie van de kennisdriehoek (hoger onderwijs, onderzoek en innovatie, ***en*** het bedrijfsleven) in de hele Unie.	2. Het programma ondersteunt activiteiten ter bevordering van de integratie van de kennisdriehoek ***en de viervoudige helix*** (hoger onderwijs, onderzoek en innovatie, het bedrijfsleven ***en de samenleving***) in de hele Unie.
	3. Het programma wordt op alle prioritaire gebieden en in alle relevante activiteitenstromen op beleidsmatig en financieel evenwichtige wijze uitgevoerd.
	4. Het programma stimuleert het strategische gebruik van overheidsopdrachten voor innovatie als een belangrijk instrument voor de toepassing van innovatieve oplossingen door lokale en regionale overheden.
	5. Het programma ondersteunt de ontwikkeling van grootschalige proef- en demonstratieprojecten die door steden en regio's worden aangestuurd, alsmede de versterking van ecosystemen voor innovatief ondernemerschap, door start-ups en scale-ups toegang te bieden tot financiering, testfaciliteiten, internationale netwerken en eerste klanten, met name via het strategische gebruik van overheidsopdrachten voor innovatie.
	6. Het programma bevordert de ontwikkeling van instrumenten voor open innovatie die de samenwerking tussen overheden, bedrijven, universiteiten, onderzoekscentra, start-ups en maatschappelijke organisaties faciliteren, met name via samenwerkingsplatforms, testomgevingen en programma's voor open innovatie die door steden en regio's worden aangestuurd.
	7. Het programma bevordert de actieve integratie van structureel minder goed verbonden regio's in Europese en internationale kennis- en innovatienetwerken, door hun deelname aan consortia en hun positionering op opkomende strategische gebieden te faciliteren.

Motivering

Regionale innovatie-ecosystemen zijn, op kleinere schaal, wat innovatie op Europees niveau zou moeten zijn. Deze ecosystemen moeten kunnen rekenen op Europese steun om zich te ontwikkelen, verbindingen met elkaar te leggen en de totstandkoming van Europese ecosystemen te stimuleren. Overheidsopdrachten vormen een belangrijk instrument om de vraag naar innovatie te stimuleren en de markttoegang voor nieuwe oplossingen te vergemakkelijken. Open innovatie maakt het mogelijk om kennisoverdracht en de invoering van innovatieve oplossingen te versnellen. Om de deelname van regio's aan het programma te verbeteren, moet er tegelijkertijd worden opgetreden op twee gebieden die elkaar aanvullen: enerzijds moet de interne capaciteit op het gebied van toegang, beheer, valorisatie en wetenschappelijk ondernemerschap worden versterkt; anderzijds moeten de minder goed verbonden regio's beter worden geïntegreerd in de Europese kennis- en innovatienetwerken, waarvan samenwerkingsverbanden, consortia en spillovereffecten in hoge mate afhankelijk zijn.

Wijzigingsvoorstel 19

Artikel 18 Europese Onderzoeksruimte en infrastructuren

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
2. Het programma zorgt voor de doeltreffende bevordering en bescherming van de waarden en beginselen van de EOR en het pact voor onderzoek en innovatie, met name ethiek en integriteit in onderzoek en innovatie, vrijheid van wetenschappelijk onderzoek en gendergelijkheid en gelijke kansen, en voor de bevordering van aantrekkelijke onderzoeksloopbanen en mobiliteit. De financiering van de onderzoeks- en technologie-infrastructuur draagt ertoe bij dat de Unie ***wordt*** voorzien van een sterk en samenhangend ecosysteem van duurzame faciliteiten en diensten van wereldklasse, voortbouwend op prioritaire pan-Europese infrastructuur ***en aanvullende*** geavanceerde nationale capaciteiten en ***met gebruikmaking*** van financieringsinstrumenten, waaronder Europese partnerschappen. Het programma draagt tot 20 % bij aan de bouwkosten van kritieke nieuwe capaciteiten van wereldklasse van Europese onderzoeks- en technologie-infrastructuren.	2. Het programma zorgt voor de doeltreffende bevordering en bescherming van de waarden en beginselen van de EOR en het pact voor onderzoek en innovatie, met name ethiek en integriteit in onderzoek en innovatie, vrijheid van wetenschappelijk onderzoek en gendergelijkheid en gelijke kansen, en voor de bevordering van aantrekkelijke onderzoeks- ***en innovatie***loopbanen en mobiliteit. De financiering van de onderzoeks- en technologie-infrastructuur draagt ertoe bij dat de Unie ***en haar lidstaten worden*** voorzien van een sterk en samenhangend ecosysteem van duurzame faciliteiten en diensten van wereldklasse, voortbouwend op prioritaire pan-Europese infrastructuur ***in de hele Unie die toegankelijk is voor alle belanghebbenden, met inbegrip van kmo's, start-ups, gezondheidszorgstelsels en hun spin-offs. Deze infrastructuur zal een aanvulling vormen op*** geavanceerde nationale ***en regionale*** capaciteiten en ***gebruikmaken*** van financieringsinstrumenten, waaronder Europese partnerschappen. Het programma draagt tot 20 % bij aan de bouwkosten van kritieke nieuwe capaciteiten van wereldklasse van Europese onderzoeks- en technologie-infrastructuren.

Motivering

Steden en regio's financieren onderzoeksinfrastructuren en moedigen de ontwikkeling van nieuwe hoogwaardige infrastructuur op nationaal en Europees niveau aan. Bovendien moeten deze infrastructuren toegankelijk blijven voor kmo's en start-ups, alsook voor gezondheidszorgstelsels en hun spin-offs, als echte onderzoeks- en innovatieomgevingen waarin baanbrekende innovaties zich ontwikkelen.

Wijzigingsvoorstel 20

Artikel 19 Verbreding

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
1. Voor de financiering van de in lid 5, punten a) en b), bedoelde acties zijn de "verbredingslanden" Bulgarije, Hongarije, Kroatië, Letland, Litouwen, Polen, Roemenië, Slowakije en Tsjechië.	1. Voor de financiering van de in lid 5, punten a) en b), bedoelde acties zijn de "verbredingslanden" Bulgarije, Hongarije, Kroatië, Letland, Litouwen, Polen, Roemenië, Slowakije en Tsjechië.
3. Alleen juridische entiteiten die gevestigd zijn in verbredingslanden of transitielanden mogen als coördinator optreden in het kader van het onderdeel "Verbreding van de deelname en verspreiding van excellentie" van het deel "Versterking van de EOR" van het programma.	3. Alleen juridische entiteiten***, waaronder lokale en regionale overheden,*** die gevestigd zijn in verbredingslanden of transitielanden ***en de ultraperifere gebieden zoals genoemd in lid 1 van artikel 355 VWEU,*** mogen als coördinator optreden in het kader van het onderdeel "Verbreding van de deelname en verspreiding van excellentie" van het deel "Versterking van de EOR" van het programma.

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
4. Voor geassocieerde landen komen juridische entiteiten uit de lijst van in aanmerking komende landen, zoals vastgesteld op basis van een indicator en gepubliceerd in het werkprogramma, volledig in aanmerking als coördinator in het kader van dit onderdeel. ***Juridische entiteiten uit ultraperifere gebieden in de zin van artikel 349 VWEU komen ook in aanmerking als coördinator in het kader van dit onderdeel en zijn onderworpen aan dezelfde regels die op grond van dit artikel voor verbredingslanden gelden, met uitzondering van lid 7.***	4. Voor geassocieerde landen komen juridische entiteiten uit de lijst van in aanmerking komende landen, zoals vastgesteld op basis van een indicator en gepubliceerd in het werkprogramma, volledig in aanmerking als coördinator in het kader van dit onderdeel.
5. "Verbreding" omvat onder meer: a) maatregelen voor capaciteitsopbouw; b) maatregelen ter ondersteuning van netwerken en kennisvalorisatie, ter bestrijding van braindrain en ter ondersteuning van specifieke nationale contactpunten.	5. "Verbreding" omvat onder meer: a) maatregelen voor capaciteitsopbouw; b) maatregelen ter ondersteuning van netwerken en kennisvalorisatie, ter bestrijding van braindrain en ter ondersteuning van specifieke nationale contactpunten.
6. Het programma ondersteunt verbredings- en transitielanden bij het vergroten van hun deelname en het bevorderen van een brede geografische dekking van samenwerkingsprojecten van topkwaliteit. Die inspanningen worden weerspiegeld in evenredige maatregelen van de lidstaten.	6. Het programma ondersteunt verbredings- en transitielanden bij het vergroten van hun deelname en het bevorderen van een brede geografische dekking van samenwerkingsprojecten van topkwaliteit. Die inspanningen worden weerspiegeld in evenredige maatregelen van de lidstaten ***en regio's en dragen ook bij tot het tegengaan van braindrain en het behoud en de verspreiding van talent, met name in minder ontwikkelde, plattelands-, afgelegen en ultraperifere gebieden.***
7. Vanaf 2030 ***is*** de toegang tot maatregelen voor capaciteitsopbouw ***beperkt tot de verbredingslanden die hun reële uitgaven voor overheidsinvesteringen in onderzoek en ontwikkeling in het laatste bekende jaar ten opzichte van het voorgaande jaar hebben verhoogd***.	7. Vanaf 2030 ***wordt bij de beoordeling van*** de toegang tot maatregelen voor capaciteitsopbouw ***niet alleen rekening gehouden met de inspanningen op nationaal niveau, maar ook met de ontwikkeling van regionale en lokale onderzoeks- en innovatie-ecosystemen, op basis van relevante territoriale indicatoren, waaronder regionale innovatiescoreborden, indien van toepassing.***

Motivering

De ultraperifere gebieden komen in de periode 2021-2027 in aanmerking voor dezelfde steun in het kader van dit hoofdstuk als de in aanmerking komende landen op nationaal niveau. In de huidige formulering van het voorstel van de Europese Commissie wordt dit echter niet duidelijk erkend. Dit wijzigingsvoorstel is alleen bedoeld om dit te verduidelijken.

Wijzigingsvoorstel 21

Artikel 2 Operationele doelstellingen

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
2. De operationele doelstellingen van het specifieke programma zijn: f) het verbinden en ontwikkelen van onderzoeks- en technologie-infrastructuren in de hele Europese Onderzoeksruimte (EOR) om transnationale toegang te verschaffen; g) het ondersteunen van de oprichting en opschaling van deeptech- en innovatieve	2. De operationele doelstellingen van het specifieke programma zijn: f) het verbinden en ontwikkelen van onderzoeks- en technologie-infrastructuren in de hele Europese Onderzoeksruimte (EOR) om transnationale, ***interregionale en grensoverschrijdende*** toegang te verschaffen; g) het ondersteunen van de oprichting en

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
start-ups; i) het vergroten van de deelname van onderzoeksorganisaties uit de in artikel 19 van Verordening XXX [reference to the Horizon Europe Regulation] bedoelde verbredingslanden en transitielanden; j) het stimuleren van open wetenschap en waar mogelijk het verzekeren van zichtbaarheid voor het publiek en open toegang tot resultaten.	opschaling van deeptech- en innovatieve start-ups; i) het vergroten van de deelname van onderzoeksorganisaties uit de in artikel 19 van Verordening XXX [reference to the Horizon Europe Regulation] bedoelde verbredingslanden en transitielanden; j) het stimuleren van open wetenschap en waar mogelijk het verzekeren van zichtbaarheid voor het publiek en open toegang tot resultaten, ***onder meer door middel van promotieacties in de media als onderdeel van "Science with and for Society" op lokaal en regionaal niveau.***

Motivering

Een O&I-systeem van wereldklasse kan niet worden ontwikkeld zonder de inbreng van het lokale en regionale niveau, waarmee rekening moet worden gehouden bij het nastreven van de gestelde doelen.

Wijzigingsvoorstel 22

Artikel 4 Werkprogramma's

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
2. De Commissie stelt door middel van uitvoeringshandelingen afzonderlijke werkprogramma's vast voor de uitvoering van acties in het kader van de volgende in artikel 1, lid 3, neergelegde componenten: a) de Europese Onderzoeksraad (ERC), voor welke het ontwerpwerkprogramma uit hoofde van artikel 7, lid 9, punt a), ii), en overeenkomstig artikel 18, lid 3, door de Wetenschappelijke Raad van de ERC wordt opgesteld. De Commissie wijkt alleen af van het door de Wetenschappelijke Raad van de ERC opgestelde ontwerpwerkprogramma overeenkomstig artikel 7, lid 4, tweede alinea; in dat geval stelt de Commissie het werkprogramma vast door middel van een uitvoeringshandeling overeenkomstig artikel 18, lid 4; de Commissie motiveert dit naar behoren; b) de Europese Innovatieraad (EIC), waarvoor het ontwerpwerkprogramma uit hoofde van artikel 12, lid 1, punt b), en overeenkomstig artikel 18, lid 4, naar aanleiding van het advies van het EIC-college wordt opgesteld; c) voor Marie Skłodowska-Curie-acties (MSCA's), wereldwijde maatschappelijke uitdagingen, EU-missies, de faciliteit voor het Nieuw Europees Bauhaus, innovatie-ecosystemen, de hervorming en versterking van het Europese O&I-systeem, onderzoeks- en technologie-infrastructuren, verbreding van de deelname en verspreiding van excellentie, overeenkomstig artikel 18, lid 4; d) het JRC, waarvoor in het meerjarig werkprogramma rekening wordt gehouden met het advies van de raad van beheer van het JRC als bedoeld in Besluit 96/282/Euratom van de Commissie.	2. De Commissie stelt door middel van uitvoeringshandelingen afzonderlijke werkprogramma's vast voor de uitvoering van acties in het kader van de volgende in artikel 1, lid 3, neergelegde componenten***, en het CvdR moet van deze werkprogramma's in kennis worden gesteld:*** a) de Europese Onderzoeksraad (ERC), voor welke het ontwerpwerkprogramma uit hoofde van artikel 7, lid 9, punt a), ii), en overeenkomstig artikel 18, lid 3, door de Wetenschappelijke Raad van de ERC wordt opgesteld. De Commissie wijkt alleen af van het door de Wetenschappelijke Raad van de ERC opgestelde ontwerpwerkprogramma overeenkomstig artikel 7, lid 4, tweede alinea; in dat geval stelt de Commissie het werkprogramma vast door middel van een uitvoeringshandeling overeenkomstig artikel 18, lid 4; de Commissie motiveert dit naar behoren; b) de Europese Innovatieraad (EIC), waarvoor het ontwerpwerkprogramma uit hoofde van artikel 12, lid 1, punt b), en overeenkomstig artikel 18, lid 4, naar aanleiding van het advies van het EIC-college wordt opgesteld; c) voor Marie Skłodowska-Curie-acties (MSCA's), wereldwijde maatschappelijke uitdagingen, EU-missies, de faciliteit voor het Nieuw Europees Bauhaus, innovatie-ecosystemen, de hervorming en versterking van het Europese O&I-systeem, onderzoeks- en technologie-infrastructuren, verbreding van de deelname en verspreiding van excellentie, overeenkomstig artikel 18, lid 4***. Voor deze componenten worden het Europees Parlement, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's opgenomen in de desbetreffende programmeringscomités en raden, en dat geldt ook voor vertegenwoordigers van lokale overheden, met name in voorkomend geval grote steden;*** d) het JRC, waarvoor in het meerjarig werkprogramma rekening wordt gehouden met het advies van de raad van beheer van het JRC als bedoeld in Besluit 96/282/Euratom van de Commissie.

Motivering

Onderzoek en innovatie vinden plaats op lokaal en regionaal niveau. Dankzij zijn nauwe band met en zijn kennis van innovatie-ecosystemen is het Europees Comité van de Regio's, via zijn leden, volledig gerechtigd om advies uit te brengen over de programmering van het kaderprogramma.

Wijzigingsvoorstel 23

Artikel 5 Europese partnerschappen

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
1. a)	1. a)
iii. samenstelling van de partners: tenzij naar behoren gemotiveerd, is de deelname van overheidsinstanties uit ten minste vijf lidstaten en particuliere entiteiten die aanzienlijke segmenten van hun respectieve ecosystemen vertegenwoordigen, vereist, waarbij een brede en evenwichtige betrokkenheid van belangrijke belanghebbenden wordt gewaarborgd;	iii. samenstelling van de partners: tenzij naar behoren gemotiveerd ***en ongeacht hun omvang***, is de deelname van overheidsinstanties uit ten minste vijf lidstaten en particuliere entiteiten die aanzienlijke segmenten van hun respectieve ecosystemen vertegenwoordigen, vereist, waarbij een brede en evenwichtige betrokkenheid van belangrijke belanghebbenden wordt gewaarborgd;
xiii. permanente monitoring omvat het volgen van de vooruitgang in de richting van een reeks specifieke gemeenschappelijke indicatoren voor het partnerschap, waaronder de bijdragen van de partners, de kostenefficiëntie en de openheid voor nieuwe partners. De specifieke gemeenschappelijke indicatoren voor het partnerschap moeten voortbouwen op de in Verordening XXX [reference to Performance Regulation] gedefinieerde gemeenschappelijke indicatoren en worden uiteengezet in de tweejaarlijkse monitoringverslagen over de prestaties van Europese partnerschappen in het kader van Horizon Europa 2021-2027;	xiii. permanente monitoring omvat het volgen van de vooruitgang in de richting van een reeks specifieke gemeenschappelijke indicatoren voor het partnerschap, waaronder de bijdragen van de partners, de kostenefficiëntie en de openheid voor nieuwe partners. De specifieke gemeenschappelijke indicatoren voor het partnerschap moeten voortbouwen op de in Verordening XXX [reference to Performance Regulation] gedefinieerde gemeenschappelijke indicatoren en worden uiteengezet in de tweejaarlijkse monitoringverslagen over de prestaties van Europese partnerschappen in het kader van Horizon Europa 2021-2027***. Jaarlijks moet een verslag over de stand van zaken en de follow-up van de partnerschappen worden voorgelegd aan de EU-instellingen, waaronder het CvdR***;

Motivering

De leden van deze partnerschappen maken deel uit van de economische en innovatie-ecosystemen van de regio's. Daarom moet het Europees Comité van de Regio's worden geïnformeerd over deze partnerschappen, hun ontwikkeling en hun resultaten.

Wijzigingsvoorstel 24

Artikel 6 Europese Onderzoeksraad

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
4. De voorzitter van de ERC wordt aangesteld door de Commissie na een transparante selectieprocedure waarbij een beroep wordt gedaan op een onafhankelijk specifiek rekruteringscomité. De selectieprocedure en de geselecteerde kandidaat worden goedgekeurd door de Wetenschappelijke Raad van de ERC. De ambtstermijn van de ERC-voorzitter is beperkt tot een termijn van twee jaar, die eenmaal met nog eens maximaal twee jaar kan worden verlengd.	4. De voorzitter van de ERC wordt aangesteld door de Commissie***, samen met het Europees Parlement, de Raad en andere relevante instellingen,*** na een transparante selectieprocedure waarbij een beroep wordt gedaan op een onafhankelijk specifiek rekruteringscomité. De selectieprocedure en de geselecteerde kandidaat worden goedgekeurd door de Wetenschappelijke Raad van de ERC. De ambtstermijn van de ERC-voorzitter is beperkt tot een termijn van twee jaar, die eenmaal met nog eens maximaal twee jaar kan worden verlengd.

Motivering

Onderzoek en innovatie vinden plaats op lokaal en regionaal niveau. Dankzij zijn nauwe band met en zijn kennis van innovatie-ecosystemen is het Europees Comité van de Regio's, via zijn leden, volledig gerechtigd om advies uit te brengen over de governance.

Wijzigingsvoorstel 25

Artikel 7 Wetenschappelijke Raad van de ERC

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
9. c iii. regelmatig aan de Commissie verslag over zijn activiteiten uitbrengen.	9. c iii. regelmatig aan de Commissie ***en het Europees Parlement, alsook aan het EESC en het CvdR,*** verslag over zijn activiteiten uitbrengen.

Motivering

Om de hierboven genoemde redenen moet het Europees Comité van de Regio's worden geïnformeerd over de ontwikkeling en de resultaten van de activiteiten van de Wetenschappelijke Raad van de ERC.

Wijzigingsvoorstel 26

Artikel 9 Marie Skłodowska-Curie-acties

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
3. De uitvoering van de MSCA's:	3. De uitvoering van de MSCA's:
b) levert strategische synergieën met de Europese Onderzoeksraad (ERC) op, maar ook met instrumenten van de Unie die innovatie bevorderen, zoals de Europese Innovatieraad (EIC) en de activiteiten ter bevordering van de integratie van de kennisdriehoek (hoger onderwijs, onderzoek en innovatie, en bedrijfsleven) in de hele Unie, evenals met andere programma's van de Unie, zoals Erasmus+;	b) levert strategische synergieën met de Europese Onderzoeksraad (ERC) op, maar ook met instrumenten van de Unie die innovatie bevorderen, zoals de Europese Innovatieraad (EIC) en de activiteiten ter bevordering van de integratie van de kennisdriehoek (hoger onderwijs, onderzoek en innovatie, en bedrijfsleven) in de hele Unie, ***waarbij de lokale en regionale overheden moeten worden betrokken,*** evenals met andere programma's van de Unie, zoals Erasmus+;
c) bevordert het evenwicht tussen werk en privéleven, de diversiteit ***en*** de inclusie door strenge normen voor arbeidsomstandigheden in de hele Europese Onderzoeksruimte vast te stellen.	c) bevordert het evenwicht tussen werk en privéleven, de diversiteit***,*** de inclusie ***en adequate sociale bescherming*** door strenge normen voor arbeidsomstandigheden in de hele Europese Onderzoeksruimte vast te stellen.

Motivering

Steden en regio's ontwikkelen regelmatig ondersteuningsprogramma's voor onderzoekers die Marie Skłodowska-Curie-acties hebben gewonnen of aan wie het excellentiekeurmerk is toegekend. Zij dragen bij aan wat Europa kan doen om deze onderzoekers te ondersteunen.

Wijzigingsvoorstel 27

Artikel 10 Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
1. De activiteiten van het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek (JRC) vormen een aanvulling op indirecte acties ter ondersteuning van beleidsdoelstellingen op langere termijn. Daartoe werkt het JRC samen met internationale, nationale, regionale en lokale belanghebbenden, onder meer door middel van overeenkomsten voor wetenschappelijke samenwerking.	1. De activiteiten van het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek (JRC) vormen een aanvulling op indirecte acties ter ondersteuning van beleidsdoelstellingen op langere termijn. Daartoe werkt het JRC samen met internationale, nationale, regionale en lokale belanghebbenden, onder meer door middel van overeenkomsten voor wetenschappelijke samenwerking.
De JRC-activiteiten:	De JRC-activiteiten:
— zijn flexibel en spelen in op veranderende beleidsbehoeften;	— zijn flexibel en spelen in op veranderende beleidsbehoeften;
— zorgen voor synergie met andere EU-investeringen;	— zorgen voor synergie met andere EU-investeringen;
— leggen de nadruk op de volgende gebieden:	— leggen de nadruk op de volgende gebieden:
i. wetenschappelijke en technische ondersteuning van de beleidsprioriteiten van de Unie, met name (maar niet beperkt tot) de in het kader van het Europees Fonds voor concurrentievermogen en de delen I, II, III en IV van het Horizon Europa-programma aangewezen prioriteiten;	i. wetenschappelijke en technische ondersteuning van de beleidsprioriteiten van de Unie, met name (maar niet beperkt tot) de in het kader van het Europees Fonds voor concurrentievermogen en de delen I, II, III en IV van het Horizon Europa-programma aangewezen prioriteiten;
ii. kennisintegratie en beleidseffecten;	ii. kennisintegratie en beleidseffecten;
iii. territoriale ontwikkeling en steun van de lidstaten;	iii. territoriale ontwikkeling***, plaatsgebonden innovatie, waaronder vernieuwde slimme specialisatie (S3/S4),*** en steun van de lidstaten;
iv. wetenschappelijke excellentie en internationale samenwerking;	iv. wetenschappelijke excellentie en internationale samenwerking;
v. open wetenschap, kennisdeling en capaciteitsopbouw.	v. open wetenschap, kennisdeling en capaciteitsopbouw ***op alle bestuursniveaus en over de grenzen heen***.

Motivering

Strategieën voor slimme specialisatie (S3/S4) zijn een belangrijk instrument voor uitmuntendheid op het gebied van lokale en regionale innovatie. De samenwerking tussen het Comité en het JRC moet worden voortgezet, zodat de regio's hun specialisatiegebied nauwkeuriger kunnen afbakenen.

Wijzigingsvoorstel 28

Artikel 11 Gezamenlijk onderzoek

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
b) i)	b) i)
- het bevorderen van sociale inclusie, sociale en economische transformaties, inclusieve samenlevingen en sociale cohesie, het aanpakken van ongelijkheden om kansen voor iedereen te creëren, rekening houdend met de	- het bevorderen van sociale inclusie, sociale en economische transformaties, inclusieve samenlevingen en sociale cohesie ***en gendergelijkheid***, het aanpakken van

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
specifieke kenmerken van plattelandsgebieden, het aanpakken van demografische veranderingen en intergenerationele rechtvaardigheid, met inbegrip van goed beheerde migratie en mobiliteit, en het ondersteunen van geestelijke gezondheid en maatschappelijk welzijn, ook voor jongeren;	ongelijkheden om kansen voor iedereen te creëren, rekening houdend met de specifieke kenmerken van plattelandsgebieden, het aanpakken van demografische veranderingen en intergenerationele rechtvaardigheid, met inbegrip van goed beheerde migratie en mobiliteit, en het ondersteunen van ***gezondheid, waaronder*** geestelijke gezondheid***,*** en maatschappelijk welzijn, ook voor jongeren;

Motivering

Gendergelijkheid moet een prioriteit zijn binnen Horizon Europa, zowel wat betreft de ondersteuning van toponderzoekers als wat betreft de onderzoeksthema's. Daarnaast zij gewezen op gezondheid in het algemeen als een essentieel element van welzijn en sociale cohesie, waarbij geestelijke gezondheid expliciet moet worden vermeld.

Wijzigingsvoorstel 29

Artikel 12 Het college van de Europese Innovatieraad

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
2. Het EIC-college kan op verzoek van de Commissie aanbevelingen aan de Commissie doen over: a) elk aspect dat vanuit een innovatieperspectief kan bijdragen aan de verbetering en stimulering van innovatie-ecosystemen in de hele Unie, de verwezenlijking en het effect van de doelstellingen van de EIC en het vermogen van innoverende bedrijven om hun oplossingen uit te rollen; b) het aanwijzen, in samenwerking met de betrokken diensten van de Commissie, nationale en regionale autoriteiten en andere bevoegde instanties, van mogelijke regelgevende belemmeringen voor ondernemers, met name ondernemers die in het kader van de EIC steun hebben gekregen; c) de programmering in andere delen van het specifieke programma.	2. Het EIC-college kan op verzoek van de Commissie aanbevelingen aan de Commissie doen over: a) elk aspect dat vanuit een innovatieperspectief kan bijdragen aan de verbetering en stimulering van innovatie-ecosystemen in de hele Unie, ***in overeenstemming met vernieuwde slimme specialisatie (S3/S4) en de doelstellingen van de Europese Onderzoeksruimte (EOR)***, de verwezenlijking en het effect van de doelstellingen van de EIC en het vermogen van innoverende bedrijven om hun oplossingen uit te rollen; b) het aanwijzen, in samenwerking met de betrokken diensten van de Commissie, nationale en regionale autoriteiten en andere bevoegde instanties***, waaronder het CvdR,*** van mogelijke regelgevende belemmeringen voor ondernemers, met name ondernemers die in het kader van de EIC steun hebben gekregen; c) de programmering in andere delen van het specifieke programma.

Motivering

Dankzij zijn nauwe band met en zijn kennis van innovatie-ecosystemen is het Europees Comité van de Regio's, via zijn leden, volledig gerechtigd om op zinvolle wijze advies uit te brengen over de aanbevelingen van het EIC-college.

Wijzigingsvoorstel 30

Artikel 13 Innovatie-ecosystemen

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Het specifieke programma ondersteunt:	Het specifieke programma ondersteunt:
a) de oprichting en ondersteuning van verbonden hubs in de hele Unie, die innovatoren, start-ups en scale-ups toegang bieden tot middelen, diensten en partners,	a) de oprichting en ondersteuning van verbonden hubs in de hele Unie, die innovatoren, start-ups en scale-ups toegang bieden tot middelen, diensten en partners,

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
waaronder investeringsmogelijkheden, eerste kopers van O&I en innovatieve oplossingen, het bedrijfsleven, experimenteerfaciliteiten, onderzoeks- en technologie-infrastructuur, ondernemerstalent, coaching en mentoring;	waaronder investeringsmogelijkheden, eerste kopers van O&I en innovatieve oplossingen, het bedrijfsleven, experimenteerfaciliteiten, onderzoeks- en technologie-infrastructuur, ondernemerstalent, coaching en mentoring;
b) activiteiten om pan-Europese innovatie-ecosystemen op belangrijke thematische gebieden te creëren, de ontwikkeling van innovatievaardigheden en de oprichting van risicokapitaal in een vroeg stadium te ondersteunen, en de integratie van de kennisdriehoek ***en de viervoudige helix*** (hoger onderwijs, onderzoek en innovatie, ***het*** bedrijfsleven ***en de samenleving***) in de hele Unie***, ook op het niveau van de lokale en regionale overheden,*** te bevorderen;	b) activiteiten om pan-Europese innovatie-ecosystemen op belangrijke thematische gebieden te creëren, de ontwikkeling van innovatievaardigheden en de oprichting van risicokapitaal in een vroeg stadium te ondersteunen, en de integratie van de kennisdriehoek (hoger onderwijs, onderzoek en innovatie***, en*** bedrijfsleven) in de hele Unie te bevorderen;
c) programma's ter ondersteuning van innovatieve kmo's, start-ups en scale-ups bij hun uitbreiding en bij het verkrijgen van toegang tot internationale markten, door middel van studies naar de levensvatbaarheid van de markt, instrumenten voor plaatsgebonden innovatie, gezamenlijk onderzoek en gezamenlijke innovatie, uitwisseling van talenten, mentorschap op maat, toegang tot mondiale netwerken van investeerders, regelgevingsrichtsnoeren, plaatselijke marketingsteun en diensten voor een "zachte landing" in de doellanden;	c) programma's ter ondersteuning van innovatieve kmo's, start-ups en scale-ups bij hun uitbreiding en bij het verkrijgen van toegang tot internationale markten, door middel van studies naar de levensvatbaarheid van de markt, instrumenten voor plaatsgebonden innovatie, gezamenlijk onderzoek en gezamenlijke innovatie, uitwisseling van talenten, mentorschap op maat, toegang tot mondiale netwerken van investeerders, regelgevingsrichtsnoeren, plaatselijke marketingsteun en diensten voor een "zachte landing" in de doellanden***, en het versterken van lokale ecosystemen voor innovatief ondernemerschap, die diensten bieden op het gebied van incubatie en versnelling, toegang verlenen tot financiering en contacten verschaffen met publieke en particuliere klanten***;
d) andere acties ter ondersteuning van de ontwikkeling van innovatie-ecosystemen en connectiviteit, waaronder studies, benchmarking, wederzijds leren tussen innovatie-actoren, en coördinatie van innovatiebeleid.	d) andere acties ter ondersteuning van de ontwikkeling van innovatie-ecosystemen***, door de totstandkoming van lokale en regionale ecosystemen van excellentie op cruciale thematische gebieden te bevorderen,*** en connectiviteit, waaronder studies, benchmarking, wederzijds leren tussen innovatie-actoren, en coördinatie van innovatiebeleid;
	e) instrumenten voor het creëren van testomgevingen onder reële omstandigheden, waaronder stedelijke levende laboratoria, proeftuinen en gecontroleerde ruimtes voor regelgevingsexperimenten, teneinde de tijd tot marktintroductie te verkorten en het gebruik van innovatieve oplossingen door overheden, bedrijven en burgers te vergemakkelijken.

Motivering

Gelet op het voorafgaande is het wenselijk om ook de ecosysteembenadering op basis van de viervoudige helix te noemen, zodat de samenleving bij de wetenschap kan worden betrokken. Ook moet het regionale en lokale niveau bij de uitvoering van dit programma worden betrokken. Instrumenten voor open innovatie zijn essentieel om het technologische aanbod op de werkelijke vraag af te stemmen, de tijd tot marktintroductie te verkorten en het concurrentievermogen van de Europese innovatie-ecosystemen te versterken. De overgang van onderzoek naar implementatie vereist concrete ruimtes voor validatie op technisch, regelgevings- en operationeel gebied.

Wijzigingsvoorstel 31

Artikel 15 Verbreding van de deelname en verspreiding van excellentie

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
Het specifieke programma ondersteunt een daadwerkelijk geïntegreerd en samenhangend O&I-ecosysteem in de Unie, waarbij met name de derde en vierde prioritaire gebieden van het pact voor O&I worden aangepakt, de toegang tot excellentie op het gebied van onderzoek en innovatie in de hele Unie wordt versterkt en prioriteit wordt gegeven aan investeringen en hervormingen. De verschillen tussen toonaangevende en minder vergevorderde landen wat O&I-prestaties betreft, worden aangepakt met activiteiten die een solide wetenschapsbasis opbouwen, actoren en ecosystemen met elkaar verbinden, en structurele beleidshervormingen op nationaal en regionaal niveau stimuleren die gericht zijn op het verbeteren van de aantrekkelijkheid van onderzoeksloopbanen, internationalisering, doeltreffendheid van het beheer en bestuur van O&I-instellingen, alsook op het afstemmen van de activiteiten op initiatieven van de Unie.	Het specifieke programma ondersteunt een daadwerkelijk geïntegreerd en samenhangend O&I-ecosysteem in de Unie, waarbij met name de derde en vierde prioritaire gebieden van het pact voor O&I worden aangepakt, de toegang tot excellentie op het gebied van onderzoek en innovatie in de hele Unie wordt versterkt en prioriteit wordt gegeven aan investeringen en hervormingen. De verschillen tussen toonaangevende en minder vergevorderde landen ***en regio's*** wat O&I-prestaties betreft, worden aangepakt met activiteiten die een solide wetenschapsbasis opbouwen, actoren en ecosystemen met elkaar verbinden, en structurele beleidshervormingen op nationaal en regionaal niveau stimuleren die gericht zijn op het verbeteren van de aantrekkelijkheid van onderzoeksloopbanen, internationalisering, doeltreffendheid van het beheer en bestuur van O&I-instellingen, alsook op het afstemmen van de activiteiten op initiatieven van de Unie. ***Deze activiteiten dragen ook bij tot het tegengaan van braindrain en het behoud en de verspreiding van talent, met name in minder ontwikkelde, plattelands-, afgelegen en ultraperifere gebieden.*** ***In deze context spelen steden en regio's een centrale rol als knooppunten die innovatie-ecosystemen met elkaar verbinden, omdat talent, onderzoeksinfrastructuur, start-ups, ondernemingen, investeringsnetwerken, innovatief ondernemerschap en ondersteunende diensten voor innovatief ondernemerschap er samenkomen.***

Motivering

Hoewel het programma op nationaal niveau de ontwikkeling van onderzoek in alle Europese landen mogelijk maakt, mag niet worden vergeten dat er binnen eenzelfde land verschillen tussen de regio's bestaan. Bovendien zou de uitvoering van dit programma op regionaal niveau (bijvoorbeeld door het regionale innovatiescorebord als benchmark te gebruiken) een nuttige bijdrage kunnen leveren aan het succes ervan.

Wijzigingsvoorstel 32

Artikel 16 Onderzoeksinfrastructuren

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
2. De activiteiten van de onderzoeksinfrastructuren zijn gericht op: a) het ontwikkelen, consolideren en stroomlijnen van het landschap van onderzoeksinfrastructuren in de Unie, met inbegrip van coördinatie tussen de capaciteiten van de Unie ***en*** de lidstaten, en het bijdragen van maximaal 20 % van de bouwkosten van kritieke nieuwe capaciteiten van wereldklasse; b) het versterken van de transnationale toegang tot onderzoeksinfrastructuren in alle domeinen en sectoren, en het aanpassen aan nieuwe opkomende gebruikersgemeenschappen; c) het weerbaarder en duurzamer maken van onderzoeksinfrastructuren en	2. De activiteiten van de onderzoeksinfrastructuren zijn gericht op: a) het ontwikkelen, consolideren en stroomlijnen van het landschap van onderzoeksinfrastructuren in de Unie, met inbegrip van coördinatie tussen de capaciteiten van de Unie, de lidstaten ***en de regio's***, en het bijdragen van maximaal 20 % van de bouwkosten van kritieke nieuwe capaciteiten van wereldklasse***, waarbij tevens wordt erkend dat bepaalde gebieden, met name de ultraperifere regio's, kunnen fungeren als omgevingen die bijzonder geschikt zijn om innovatieve oplossingen onder reële omstandigheden te***

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
daarbij gelijke tred houden met de snelle technologische vooruitgang; d) het ontwikkelen van een web van vindbare, toegankelijke, interoperabele, herbruikbare (FAIR) en voor machines bruikbare onderzoeksgegevens, onder meer door de Europese openwetenschapscloud uit te breiden en te consolideren als de Europese ruimte voor onderzoeksgegevens; e) het versterken van het Europees beleid inzake onderzoeksinfrastructuren en van de internationale samenwerking.	***testen, te demonstreren, te valideren en hiervoor prototypes te ontwikkelen;*** b) het versterken van de transnationale toegang tot onderzoeksinfrastructuren in alle domeinen en sectoren, en het aanpassen aan nieuwe opkomende gebruikersgemeenschappen; c) het weerbaarder en duurzamer maken van onderzoeksinfrastructuren en daarbij gelijke tred houden met de snelle technologische vooruitgang; d) het ontwikkelen van een web van vindbare, toegankelijke, interoperabele, herbruikbare (FAIR) en voor machines bruikbare onderzoeksgegevens, onder meer door de Europese openwetenschapscloud uit te breiden en te consolideren als de Europese ruimte voor onderzoeksgegevens***, om het gebruik en de valorisatie van openbare gegevens, waaronder die van lokale en regionale overheden en steden, te waarborgen, en het garanderen van een eerlijke territoriale toegang tot de voordelen van een dergelijke infrastructuur in de hele Unie***; e) het versterken van het Europees beleid inzake onderzoeksinfrastructuren en van de internationale samenwerking.

Motivering

De samenleving mag niet louter de vrucht plukken van wetenschappelijke ontdekkingen, maar moet ook worden betrokken bij onderzoeksactiviteiten die gevolgen hebben voor de Europese burgers. Onderzoeksinfrastructuren moeten niet alleen worden gezien als fysieke voorzieningen, maar ook als territoriale ecosystemen die de validatie en demonstratie van innovatieve oplossingen kunnen versnellen. In dit verband bieden de ultraperifere regio's specifieke omstandigheden waardoor ze bijzonder geschikt zijn als proeftuinen op strategische gebieden zoals energie, water, aanpassing aan de klimaatverandering, biodiversiteit en de blauwe economie.

Wijzigingsvoorstel 33

Artikel 18 Comitéprocedure

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
2. Het comité ***komt bijeen*** in de volgende verschillende samenstellingen, afhankelijk van het te bespreken onderwerp:	2. Het comité***, waaraan ook het Europees Parlement, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's deelnemen, kan bijeenkomen*** in de volgende verschillende samenstellingen, afhankelijk van het te bespreken onderwerp:
— algemene configuratie: overzicht van de uitvoering van het specifieke programma;	— algemene configuratie: overzicht van de uitvoering van het specifieke programma;
— de ERC;	— de ERC;
— MSCA's;	— MSCA's;
— wereldwijde maatschappelijke uitdagingen, EU-missies, en faciliteit van het Nieuw Europees Bauhaus;	— wereldwijde maatschappelijke uitdagingen, EU-missies, en faciliteit van het Nieuw Europees Bauhaus;
— de EIC en wetenschaps- en innovatie-ecosystemen;	— de EIC en wetenschaps- en innovatie-ecosystemen;

Door de Europese Commissie voorgestelde tekst	Wijzigingsvoorstel van het CvdR
— onderzoeks- en technologie-infrastructuren;	— onderzoeks- en technologie-infrastructuren;
— hervorming en versterking van het Europese O&I-systeem, en verbreding van de deelname en verspreiding van excellentie.	— hervorming en versterking van het Europese O&I-systeem, en verbreding van de deelname en verspreiding van excellentie.

Motivering

Het CvdR, dat zeer goed op de hoogte is van het onderzoek dat op lokaal en regionaal niveau wordt uitgevoerd, moet bij dit comité worden betrokken om er zijn praktijkkennis in te brengen.

II. **BELEIDSAANBEVELINGEN**

HET EUROPEES COMITÉ VAN DE REGIO'S (CvdR)

Een stabiele en ambitieuze begroting om uitmuntendheid en concurrentievermogen op het gebied van O&I te waarborgen

1. dringt erop aan dat de voorgestelde begroting van het kaderprogramma minimaal de financiële middelen omvat die nodig zijn om de ambities waar te maken die de Unie zich heeft gesteld in haar nieuwe innovatieagenda en haar strategie voor onderzoeks- en technologie-infrastructuur in het bijzonder. Het herinnert eraan dat het kaderprogramma een onafhankelijk instrument moet blijven ter ondersteuning van een concurrerend, duurzaam, rechtvaardig en sociaal inclusief Europa en ter versterking van het technologische leiderschap en de strategische autonomie van Europa.

2. De begroting moet zodanig worden opgezet dat zij bestand is tegen crises en dus beschermd blijft tegen aanpassingen ten gunste van andere strategische Europese programma's en initiatieven. Ook moeten de middelen van het kaderprogramma worden gebruikt om wetenschappelijke excellentie en disruptieve innovatie te bevorderen en zo een wereldwijd concurrerend O&I-ecosysteem te versterken. In dit verband is fundamenteel onderzoek van groot belang als katalysator van sleuteltechnologieën.

3. Onderzoek en innovatie zijn geen doel op zich, maar moeten bijdragen aan een tastbare verbetering van de levenskwaliteit van de burgers, de versterking van de economische, sociale en territoriale cohesie, de ondersteuning van hoogwaardige openbare diensten en het in rechtvaardige banen leiden van de grote ecologische, digitale en demografische transities. Daarbij moet ook worden gezorgd voor een sterkere koppeling tussen onderzoek, innovatie, marktintroductie en maatschappelijke impact, waardoor oplossingen sneller op grotere schaal kunnen worden toegepast en meer particuliere en publieke investeringen kunnen worden aangetrokken.

Een meer inclusieve structurering van het kaderprogramma

4. Het CvdR is ingenomen met de voorgestelde structuur van het kaderprogramma, maar merkt op dat de integratie van de sociale en geesteswetenschappen beter kan en dat er binnen de verschillende pijlers en programma's meer aandacht nodig is voor een benadering van de wetenschap vanuit het perspectief van de burger. Die benadering en de sociale en geesteswetenschappen vormen nochtans een onmisbare motor voor innovatie, voor het potentieel ervan om de samenleving te transformeren en voor het versterken van de democratie, het kritisch denken, de bestrijding van desinformatie en de veerkracht van de Europese samenlevingen.

5. Gendergelijkheid moet in het hele kaderprogramma op horizontale wijze worden geïntegreerd, zowel in de governance, de vaststelling van prioriteiten en de inhoud van het onderzoek, als in de deelnamevoorwaarden en wetenschappelijke loopbanen. Het CvdR is voorstander van krachtigere maatregelen om hardnekkige ongelijkheden op het gebied van onderzoek en innovatie te bestrijden.

6. Het CvdR betreurt dat het kaderprogramma de voorkeur geeft aan een nationale aanpak voor de uitvoering van het programma "participatie verbreden en excellentie verspreiden", aangezien de innovatiekloof binnen de Unie moet worden gedicht op het niveau van de innovatie-ecosystemen, die doorgaans voortkomen uit regionale en lokale ecosystemen.

7. Het is een goede zaak dat gezondheidsonderzoek een thematische prioriteit wordt van het kaderprogramma, maar dergelijk onderzoek zou niet alleen bij het gebied concurrentievermogen, maar ook bij het gebied samenleving moeten worden ondergebracht.

8. In het licht van het bovenstaande stelt het CvdR voor om het regionale innovatiescorebord (RIS) te gebruiken bij de uitvoering van maatregelen die erop gericht zijn de participatie op regionaal en lokaal niveau te verbreden, teneinde beter rekening te houden met de specifieke behoeften en innovatiecapaciteiten van de verschillende regio's.

Het kaderprogramma uitvoeren met krachtige steun van de lokale en regionale innovatie-ecosystemen

9. Regionale en lokale innovatie-ecosystemen zijn het kloppende hart van de innovatie in de Europese Unie en vormen de voedingsbodem voor de toekomstige deelnemers aan het kaderprogramma. De versterking van hun uitmuntendheid moet worden benut voor het behalen van de strategische doelstellingen. Bedrijven, waaronder ook kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) en scale-ups, spelen een cruciale rol in innovatie-ecosystemen. Er zijn sterkere kaders nodig om particuliere investeringen aan te trekken en de oprichting en opschaling van bedrijven te ondersteunen.

10. Het CvdR onderstreept daarom nogmaals de sleutelrol die steden en regio's spelen bij de totstandbrenging van de wetenschappelijke en technologische excellentie van de Unie, zowel via het cohesiebeleid als via hun deelname aan projecten in verschillende kaderprogramma's, door een vruchtbare bodem te creëren voor het vormgeven, onderzoeken, ontwikkelen, produceren en verspreiden van kennis, voor het benutten van kennis en voor de innovaties van morgen die de samenleving en het milieu ten goede komen.

11. Het CvdR dringt er daarom op aan dat steden, regio's en hun ecosystemen actief worden betrokken bij en deelnemen aan de governance- en uitvoeringsstructuren van het kaderprogramma, alsook aan alle steunregelingen voor innovatie-ecosystemen die in dit verband worden opgezet, zoals de Europese start-up- en scale-up-hubs.

12. Het kaderprogramma moet worden vereenvoudigd zodat universiteiten, lokale en regionale overheden, openbare onderzoeksorganisaties, gezondheidszorgstelsels, kmo's, start-ups, actoren uit de sociale economie en non-profitorganisaties hiervan daadwerkelijk kunnen profiteren, met name in geografische gebieden met een beperktere administratieve capaciteit. Zo wordt een eerlijkere toegang tot Europese financiering gewaarborgd.

13. Voor kleine begunstigden, zoals kmo's en kleinere overheden, is het lastiger om aan de vereisten te voldoen en de aanbestedingsprocedures te doorlopen. In dit verband zou het CvdR graag zien dat er werk wordt gemaakt van verdere vereenvoudiging, dat de uitdagingen van kleine begunstigden meer aandacht krijgen en dat er aanbestedingen komen die specifiek op hen zijn gericht.

14. Steden, regio's en hun ecosystemen evenals de initiatieven waarmee zij nauw verbonden zijn, zoals de regionale innovatievalleien, moeten volledig worden betrokken bij het programma "Europese innovatie-ecosystemen", om gezamenlijk de meest toonaangevende projecten te kunnen ontwikkelen ten behoeve van innovatie-ecosystemen in heel Europa.

15. Sociale innovatie moet explicieter worden erkend als een strategisch onderdeel van het kaderprogramma, naast technologische innovatie, met name wanneer sociale innovatie nieuwe antwoorden kan bieden op uitdagingen op het gebied van armoede, vergrijzing, toegang tot zorg, huisvesting, inclusie, onderwijs en burgerparticipatie, alsook op het gebied van aanpassing aan de klimaatverandering, ecologische veerkracht en duurzaam gebruik van hulpbronnen.

16. Het succes van de Europese missies hangt af van hun mate van territorialiteit, de actieve deelname van steden en regio's aan de governance ervan en van hun vermogen om burgers, overheidsdiensten, universiteiten, bedrijven en het maatschappelijk middenveld te mobiliseren rond concrete en meetbare doelstellingen.

17. Het CvdR dringt erop aan de EU-missies te versterken tot een "moonshot"-ambitieniveau, waarbij baanbrekende technologieën, gecoördineerde investeringen en systemische innovatie worden gemobiliseerd om de grote maatschappelijke uitdagingen en de concurrentiekloof in Europa aan te pakken.

De uitvoering van het kaderprogramma koppelen aan strategieën voor slimme specialisatie

18. De katalyserende en versterkende rol van de strategieën voor slimme specialisatie (S3/S4) moet worden erkend. Zij slaan niet alleen bruggen met het kaderprogramma door partnerschappen tussen actoren binnen hetzelfde innovatie-ecosysteem te stimuleren, maar kunnen ook met gerichte investeringen in lokale en regionale ecosystemen baanbrekende innovaties realiseren.

19. Met het oog op volledige doeltreffendheid moeten de regio's deze aanpak zoveel mogelijk omarmen en het niveau van specialisatie in hun strategieën verhogen.

20. In het licht van het bovenstaande moeten de regio's hierbij technische ondersteuning krijgen.

21. Om de wederzijdse impact van de S3 en het kaderprogramma te vergroten, moeten de programmering en uitvoering van het kaderprogramma nauwer worden afgestemd op die van de S3, die zullen worden uitgerold met het oog op de toekomstige nationale en regionale partnerschapsplannen. Dit zou bijvoorbeeld kunnen worden bereikt door de planning van projectoproepen nauwer te koppelen aan die van de NRP-plannen, door gezamenlijke partnerschapsplatforms op te zetten of door "hop-on"-faciliteiten voor deelname in te voeren.

Concrete en duurzame synergieën tussen de pijlers van het kaderprogramma en andere fondsen tot stand brengen

Een betere onderlinge afstemming tussen de pijlers, met de nadruk op een "plaatsgebonden" aanpak

22. Het CvdR is ingenomen met de inspanningen die zijn geleverd om de verschillende pijlers van het programma, zoals "EIC-transition" of de Horizon Results Booster, aan elkaar te koppelen, en dringt aan op de instelling van een meer gestructureerd instrument (zoals een "valorisatietraject") waaraan steden en regio's, als beheersautoriteiten van de NRP-plannen, kunnen bijdragen om gefinancierde projecten verder te ontwikkelen, zodat deze van pijler 1 naar pijler 3 kunnen overgaan.

23. De rol van steden en regio's bij de uitvoering van de NRP-plannen moet volledig worden geïntegreerd in het gewenste "investeringstraject" via de verschillende EU-programma's. Het doel is dat projecten die door deze plannen of het kaderprogramma worden gefinancierd, gezamenlijke steun krijgen om voort te bouwen op hun resultaten, een hogere mate van maatschappelijke of technologische volwassenheid bereiken en bijdragen aan de gemeenschappelijke doelstellingen van deze programma's.

Steden, regio's en hun innovatie-ecosystemen als sleutelverbindingen voor succesvolle synergieën met het kaderprogramma

24. Het CvdR roept op tot een actieve combinatie, binnen het kaderprogramma, van EU-middelen ter ondersteuning van onderzoek en innovatie, teneinde wetenschappelijke excellentie en het Europese concurrentievermogen te versterken en de strategische doelstellingen van het kaderprogramma te verwezenlijken, en onderstreept de strategische rol van onderzoeks- en technologie-infrastructuren, interoperabele dataruimten en op AI gebaseerde oplossingen als belangrijke katalysatoren voor het versnellen van innovatie en schaalvergroting.

25. Het CvdR steunt de oprichting van het Europees Fonds voor concurrentievermogen, maar is van mening dat de uitvoering ervan afhankelijk is van een nauwe en sterke afstemming met het kaderprogramma, vooral van de mechanismen die worden vastgesteld om beide met elkaar te verbinden. Met het oog op de onafhankelijkheid van het kaderprogramma voor onderzoek en innovatie moet de onderzoekskant adequaat vertegenwoordigd zijn in de overkoepelende governancestructuur. Die zou naast passende nationale en regionale vertegenwoordigers ook deskundigen uit de onderzoekswereld moeten omvatten.

26. De doelstelling van Europees concurrentievermogen moet hand in hand gaan met de doelstellingen van territoriale en sociale cohesie. Een buitensporige concentratie van financiering, infrastructuur en innovatiecapaciteit in een beperkt aantal reeds goed presterende gebieden moet worden vermeden.

27. Het CvdR is het ermee eens dat het kaderprogramma meer operationele synergieën met het Europees Fonds voor concurrentievermogen (EFC) tot stand moet brengen, waarbij steden en regio's moeten worden betrokken als belangrijke spelers voor het herstel van het concurrentievermogen van de EU. Zij moeten nauw worden betrokken bij de gedeelde governance van het kaderprogramma en het Fonds voor concurrentievermogen in alle vormen die deze synergieën aannemen.

28. EU-investeringen in onderzoek en innovatie moeten bijdragen aan een rechtvaardige transitie, hoogwaardige banen creëren, de ontwikkeling van vaardigheden stimuleren, inspelen op veranderingen op de arbeidsmarkt en eerlijke toegang bieden tot de kansen die de groene en digitale transitie in alle regio's met zich meebrengt.

29. Het CvdR is ingenomen met de vereenvoudigde afstemming tussen de uitvoering van de NRP-plannen en het kaderprogramma, zodat steden en regio's kunnen mede-investeren in projecten die door beide worden gefinancierd. Het dringt erop aan dat zij nauw worden betrokken bij de overlegstructuren met belanghebbenden, zoals de Raad voor industrieel en technologisch concurrentievermogen en de Raad voor maatschappelijke uitdagingen.

Een kaderprogramma ter bevordering van een Europese onderzoeksruimte en een Europees statuut van onderzoeker

30. Europa moet zijn beste onderzoekers een veilige en aantrekkelijke werkomgeving kunnen bieden. Het kaderprogramma moet dit doel helpen realiseren. Van groot belang voor de Europese Onderzoeksruimte is transnationaal gezamenlijk onderzoek. In dit verband spelen het hoger onderwijs en de Europese universiteiten een belangrijke rol bij het genereren en valoriseren van kennis. In de structuur en begroting van Horizon Europa moet hiermee rekening worden gehouden.

31. Het CvdR dringt aan op de invoering van een Europees statuut van onderzoeker dat via wederzijdse erkenning vlottere uitwisselingen tussen onderzoekers mogelijk maakt, evenals zekerheid over de arbeidsvoorwaarden en sociale ondersteuning biedt, ongeacht het land waarin onderzoekers werken.

32. De dynamiek van de Europese Onderzoeksruimte zou moeten worden vergroot door open oproepen tot het indienen van voorstellen te organiseren en door het bottom-upkarakter van de onderzoeksfinanciering fundamenteel te versterken. Bovendien zouden in delen van het programma projecten in overeenstemming met de ARPA-aanpak binnen portefeuilles moeten worden geclusterd en zo meer door programmabeheerders technisch moeten worden ondersteund, onder meer om onderzoeksresultaten efficiënter te kunnen benutten (ARPA: Advanced Research Projects Agency Network).

33. Dit statuut zou onderzoekers erkenning geven, wat zou helpen braindrain tegen te gaan en de aantrekkelijkheid van Europa voor internationale onderzoekers te vergroten, als aanvulling op het programma "Choose Europe".

34. Braindrain moet worden aangepakt en echte mobiliteit van talent binnen de EU moet worden bevorderd, onder meer door extra steun te verlenen aan regio's die te kampen hebben met een aanhoudend verlies aan capaciteit op het gebied van onderzoek, innovatie en vaardigheden, om te voorkomen dat uitmuntendheid zich concentreert in een beperkt aantal clusters.

35. Het Europese onderzoek en de Europese innovatie op het gebied van duurzaamheid, circulaire economie en klimaataanpassing behoren tot de wereldtop. Daarom zouden deze gebieden ook in de volgende financieringsperiode centraal moeten blijven staan. Zo kan bovendien de aantrekkelijkheid van de EU voor toonaangevende onderzoekers uit de hele wereld verder worden vergroot.

Brussel, 7 mei 2026.

De voorzitter
van het Europees Comité van de Regio's
Kata TÜTTŐ